

Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

“Ένα πολιτικό ρεύμα αποφασιστικό για την τύχη του κόσμου
Ποιές είναι οι σημερινές τάσεις του ;

Η πραγματικότητα δεν είναι στατική. Εξελίσσεται κάθε μέρα. Θεωρίες και πολιτικά ρεύματα υφίστανται την επίδρασίν της. Ο Σοσιαλισμός δεν αποτελεί εξαίρεσιν του κανόνος. Συνεργείον συνεργατών μας ανέλαβε να δώση μίαν αντικειμενικήν εικόνα του δημοκρατικού σοσιαλισμού εις την εποχήν μας, όπως παρουσιάζεται εις την Ευρώπην και τὰς ἄλλας Ήπειρους. Με την έρευναν πού ἀρχίζομε νὰ δημοσιεύομε σήμερον πιστεύομεν ὅτι προσφέρομεν θετικήν ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ

Πολυάριθμα κόμματα ἀνά τὸν κόσμον, με πολλὰ ἑκατομμύρια μέλη διακηρύσσον σήμερον τὴν πίστιν τους στὸν «Δημοκρατικὸν Σοσιαλισμόν». Γεωγραφικὰ, τὰ κόμματα αὐτὰ εἶναι διανεμημένα λίγα πολὺ παντοῦ. Ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἕως τὴν Ἰαπωνίαν, ἀπὸ τὴν Σουηδία ἕως τὸ Ἰσραήλ, δίχως νὰ ξεχάσουμε τὴ Βιρμανίαν, τὴ Νότιον Ἀφρικὴν ἢ τὴν Ἰνδία. Ἀνύπαρκτα πιά στὸν τεράστιον χώρον ὅπου ἐπεκράτησε ὁ κομμουνισμός, (*) ἀνίσχυρα στὶς Η.Π.Α. τῶν ὁποίων ἐν τούτοις ἡ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις εἶναι τέτοια πού θὰ ἐφαινόζετο κανεὶς ἄλλοτε ὅτι θὰ εἶχε γεννηθεῖ ἰσχυρὸ ἐργατικὸν κόμμα, τὰ Σοσιαλιστικὰ κόμματα διαδραματίζουν ἰσχυρὸ ρόλον στὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Στὴν Ἀγγλίαν τὸ Ἐργατικὸν κόμμα ἀσκήσας τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια μετὰ τὴ λήξιν τοῦ πολέμου. Στὴ Σουηδία τὸ Σοσιαλιστικὸν Κόμμα ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν μοναχοῦ τοῦ σήμερον (ὑπασπιζόμενον ἀπὸ τὸ Κ.Κ. πού διαβίβει 5 βουλευτικὰς ἔδρας), ἄλλοτε συμμαχικὰ με ἄλλα κόμματα ἢ πάλι μόνον ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Στὸ Ἰσραήλ ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς κυβερνήσεως με πρωθυπουργὸν τὸν ἡγέτη τοῦ Μπέν Γκουριόν. Στὴ Γαλλίαν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Δ' Δημοκρατίας καὶ πρὶν καὶ μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Λεὼν Μπλουῦ ἡ ἐπίρροσιν τοῦ στὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου ὑπῆρξε τεραστίαν. Στὴν Ἰταλίαν, ἀφοῦ μετέσχε στὴν πρώτη συμμαχικὴν κυβέρνησιν Καθολικῶν - Σοσιαλιστῶν - Κομμουνιστῶν, διασπάσθη καὶ ἡ Δεξιὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Σάραγκασι μετέβη ἕως χθὲς στὶς «κεντροδεξιὰς ἢ κεντροδεξιὰς κυβερνήσεις, ἐ-

νὼ ἢ Ἀριστερά τοῦ ὑπὸ τὸν κ. Νέννι ἔμεινε στὴν καθοδήγησιν τῶν ἀγώνων τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Στὴν Αὐστρίαν Πραεδρὸς τῆς Δημοκρατίας ἐξελέγη ὁ ἡγετὴς τοῦ Σ.Κ. Σαίρφ, ἐνὼ τὸ κόμμα τοῦ ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν μαζί με τοὺς καθολικοὺς κ.ο.κ.ε.

Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ «Δημοκρατικὸς Σοσιαλισμός» ἀποτελεῖ μίαν πολιτικὴν δύναμιν κάθε ἄλλο παρὰ εὐκαταφρονήτη. Ὁ ἰδεολογικὸς προσανατολισμός της καὶ ἡ πολιτικὴ της δράσις ἔχει μίαν ἐπίδρασιν ἐξαιρετικὰ σημαντικὴν κυρίως διότι εἶναι ἀνεπτυγμένη στὴ Δυτικὴ Εὐρώπην πού ἐπιδρά καὶ ἀκτινοβολεῖ εὐρυτάτα στὸν κόσμον.

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Πρὶν ὅμως ἀναφερθῶμεν στὰ σημερινὰ δεδομένα εἶναι ἀνάγκη νὰ κάνομε μίαν ἀναδρομὴν στὸ παρελθόν γιὰ νὰ προσδιορίσουμε γιὰ ποῖο πράγμα ἀκριβῶς μιλοῦμε. Ἡ σημερινὴ γενεά, καὶ ἰδίως οἱ χώρες ὅπως ἡ δική μας, καθυστερημένη καὶ δοκιμασμένη ἀπὸ τὸν ψυχρὸν πόλεμον ὅπως καμμιὰ ἄλλη, εἶναι ποτισμένη σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὴ νοστροπία καὶ τὰ συνθήματα τοῦ ψυχροῦ πολέμου. Ἡ σχηματικὴ ἀντίθεσις Καπιταλισμός - Κομμουνισμός, ἡ θεωρία τῶν ἑδῶ κόσμων, ὁ καιρὸς πού ἀκόμη καὶ ἡ στάσις τῆς οὐδετεροτήτος ἐθεωρεῖτο προδοσία καὶ ἀπὸ τοὺς δύο πρωταγωνιστὰς τοῦ ψυχροῦ πολέμου, δὲ αὐτὰ ἐφῆλθσαν παλὺ τὴ Δεξιὰ πού ἐπέζητησε καὶ ὡς ἑνα βαθμὸ ἐπέτυχεν νὰ τραβήξῃ ἀπὸ στρατόπεδον τοῦ «Ἀντικομμουνισμοῦ» (δηλαδή τῆς φανατικῆς ὑποστηρίξεως τοῦ καπιταλισμοῦ) κληθεὶς ἀνθρώπων πού δὲν συμπάσθον τὸν κομμουνισμόν, κοινωνικά ὅμως εἶναι τοποθετημένοι ἐπὶ τοῦ θὰ ἤθελαν δεδομένως κάποια Ἀλλαγὴ.

Τὸ σημερινὸν νεὸ «κλίμα» συνυπαρξῶς δοθεῖ στὸ νὰ δώομε τὴν πραγμα-

τικότητα ὅπως εἶναι, πολύπλοκη, μεταβλητὴ, ἐλπιδοφόρα, με τὰ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ της στοιχεῖα, με τὶς ἰδιομορφίες της κατὰ τόπον καὶ χρόνον. Γιὰ τὶς κοινωνικὰς τάξεις πού θέλουν τὴν Ἀλλαγὴ, ἡ μελέτη αὐτὴ δὲν ἔχει ἀξίαν θεωρητικὴν, ἀλλὰ πρακτικὴν. Ἡ μελέτη τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος γίνεται γιὰ νὰ βοηθήσῃ στὸν προσδιορισμὸν τῶν στρατηγικῶν σκοπῶν καὶ τῆς τακτικῆς πού θὰ ὀδηγήσῃ στὴν Ἀλλαγὴ. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ἡ μελέτη τοῦ πολιτικοῦ ρεύματος πού ὀνομάζεται Δημοκρατικὸς Σοσιαλισμός ἔχει, κυρίως γιὰ μᾶς, ὅπως εἴπαμε τοποθετημένοι γεωγραφικὰ καὶ διεθνῶς, μεγάλην ἀξίαν.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Τὶ ἐννοοῦμε Δημοκρατικὸν Σοσιαλισμόν; Ὁ Σοσιαλισμός εἶναι γέννημα τοῦ καπιταλισμοῦ πού δημιούργησε τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Ἡ ἐργατικὴ τάξις (τὸ προλεταριάτον) δὲν εἶχε μόνον δικαίους ἀπέναντι τῶν καπιταλιστῶν πού ἐξεμεταλλεύοντο ἄγρια τὴ χειρωνακτικὴν τους ἐργασίαν. Ἐπαιρνε σιγὰ σιγὰ τὴ συνείδησιν ὅτι εἶναι ὁ φορέας μίας Ἀλλαγῆς πού ἀναγκαστικὰ πρέ-

Θέλεις νὰ ἐνδεθῶμε χρυσὲ μου ;

Ἡ ἀδελφὴ γελοιογράφος τοῦ 1936 πού σατιρίζει τὶς ἀποστάσεις τοῦ Κ.Κ.Γ. πρὸς τὸν ἥγουν τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος Α. Μπλουῦ γιὰ τὴν ἀμνηστὶν τοῦ Λεὼν Μπλουῦ.

(*) Ἐκεῖ ἕνα μέρος τῶν Ὀσσετικῶν δεξιῶν καὶ τὰ συνώνυμά του ἀρροῦνται οὕτως μετὰ τὸ Κ.Κ. ἕνα ἄλλο μέρος δὲν εἶναι στὸ Ἰσραήλ ἀλλ' ἐξωτερικόν. Σ.Κ.

πει να επέλθῃ. Ἡ Ἀλλαγή αὐτή θὰ ἔφερνε τὴ λύση μιᾶς ριζικής ἀντιφάσεως πού ἔχει μέσα του ὁ καπιταλισμός, τῆς ἀντιφάσεως ἀνάμεσα στὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ τὸν κοινωνικὸ χαρακτήρα τῆς παραγωγῆς αὐτῆς. Καὶ θὰ λύτρωνε τὸν κόσμο ἀπὸ τὰ δεινὰ πού, διαμέσου τῆς ἀναμφισβήτητης προόδου πού συν- νδέεται μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, θὰ σώρευε ὁ καπιταλισμός στὸν κόσμο, ὅπως ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων σὲ κάθε χώρα, ἡ ὑποδούλωση τῶν καθυστερημένων λαῶν καὶ ὁ πόλεμος, λόγω τῶν ἀντιθέσεων τῶν καπιταλιστικῶν δυνάμεων μεταξύ τους.

Ὁ Σοσιαλισμός, πού θὰ πραγματοποιοῦσε τὴν κοινωνικοποίησιν τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ, μέσον αὐτῆς, τὴν ἀληθινὴ λύτρωση τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς Δημοκρατίας, πνευματικὸ τέκνο μερικῶν οὐτοπιστῶν στὴν ἀρχή, στηρίχθηκε ἀργότερα στὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάλυση τῶν δάσεων καὶ τῆς πορείας τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἔγινε στὸ δεύτερο ἡμῖσι τοῦ ΧΙΧ αἰῶνα ἓνα μεγάλο πολιτικὸ κίνημα.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ

Τὰ Σοσιαλιστικὰ Κόμματα ἱδρυσαν καὶ μιὰ Διεθνὴ Ὀργάνωση μὲ τὴ φιλοδοξία ν' ἀποκτήσουν κοινὴ πολιτικὴ. Οἱ Διενόξεις ἀνάμεσα σὲ ἐθνικὲς ὁμάδες ἢ διεθνῆ ρεύματα γύρω στὴ μέθοδο τῆς πόλης γιὰ τὴν κατάρκτηση τῆς ἐξουσίας δὲν ἐμπόδισαν τὴν ἐνότητα μεταξύ τους καὶ τὴ δημιουργία ἰσχυρῶν ἐθνικῶν κομμάτων μὲ ξεκαθαρισμένη τὴν ἀποψη ὅτι ὁ σοσιαλισμός ἐπιδιώκει τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση, ὑπὸ τὴν ἔννοια τῆς ριζικῆς μεταβολῆς τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος.

Ἡ μεγάλῃ ἀποτυχία τῆς Διεθνούς σημειώθηκε κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμο. Ὁ Σοσιαλισμός, ὑπερασπίζοντας τὴν Εἰρήνη, εἶχε σὰν θύμα τοῦ ἀγῶνος γιὰ τὴν Εἰρήνη τὸν καλύτερό του ἄνθρωπο, τὸν Ζαν Ζωρὲς πού δολοφονήθηκε ἀπὸ τὸν γαλλικὸ σωβινισμό, ἀλλὰ δὲν κατάρθωσε νὰ κἀν ἀποτελεσματικὸ καὶ ἐνιαῖο ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ἡ κρίση ἦταν ἀναπόφευκτη. Ἦδη μιὰ διεθνὴς διάσκεψη ἀντίθετη πρὸς τὴν 11η Διεθνὴ συνέρχεται στὸ Τσίμμερβαλντ μὲ πρωτοβουλία τοῦ Λένιν.

Η ΔΙΑΣΠΑΣΗ

Ἀλλὰ τὸ νέο γεγονός πού σημειώ- νεται κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ Πρώτου Μεγάλου Πολέμου, γεγονός πού εἶχε βαθύτατη ἐπίδραση στὴν τύχη τοῦ Σοσιαλισμοῦ καὶ στὴν τύχη τοῦ κόσμου εἶναι ἡ Ὀκτωβριανὴ ἐπανάσταση (7. 11. 1917). Καρπὸς τῆς δὲν ὑπῆρξε μόνον ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ σοβιετικοῦ καθεστώτος στὴν ἀχανὴ καὶ καθυστερημένη Ρωσία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἱδρυση τῆς 11ης Διεθνούς καὶ ἡ διάσπασις

τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων. Ἡ ἐνότητα πού μὲ τὸσους κόπους εἶχε πραγματοποιηθῇ στὶς περισσότερες χώρες πρὸ τοῦ πολέμου, ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πολέμου αὐτοῦ ἀνῆκει στὸ παρελθόν. Τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα πού ἐμφανίζονται τότε ἀναπτύσσονται ἀρκετὰ εὐκόλα στὶς καθυστερημένες χώρες καὶ πολὺ δυσκολότερα στὶς δυτικὲς ὅπου τὰ Σ.Κ. ὑπερέχουν πολὺ σὲ κοινοβουλευτικὴ δύναμη καὶ σὲ βαθμὸ ἐπιρροῆς μέσα στὸ ἐργατικὸ κίνημα. Ἀλλὰ ἡ διάσπασις ἔχει ἐπέλ- θει. Ὁλόκληρο τὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 1920 ἕως τὸ 1936 καλυπτεται ἀπὸ τὴν οἰκία διαμάχη μεταξύ σοσιαλιστῶν καὶ κομμουνιστῶν. Χρειαζέται ἡ ἀνοδος τοῦ φασισμού, ὁ ἰσπανικὸς ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ἡ ἀπειλὴ τοῦ φασισμοῦ στὴ Γαλλία γιὰ νὰ ἐνωθῶν στὸ Λαϊκὸ Μέτωπο. Στὴν ἐναρξὴ τοῦ πολέμου τὸ ρωσο-γερμανικὸ σύμφωνο προκαλεῖ νέαν ὄξυνση στὶς σχέσεις ἀνάμεσα σὲ σοσιαλιστὰς καὶ κομμουνιστὰς, ἀλλὰ ἡ Ἑθνικὴ Ἀντίσταση τοὺς ἐνώνει πάλι καὶ τοὺς ὁδηγεῖ μαζὶ στὴ διακυβέρνηση ὁρισμένων χωρῶν τὸν πρῶτο καιρὸ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Ἀπὸ τὸ 1947 ὅμως ἡ διάσπασις εἶναι πάλι γεγονός καὶ καθ' ὅλη τὴ διάρκειά τοῦ ψυχροῦ πολέμου ἡ ἀπόσταση δὲν ἔπαυε νὰ μεγαλύνῃ (*). Στὴ νέα περίοδο ὅπου μῆ- κάμε—μετὰ τὸ ΧΧο Συνέδριο τοῦ Κ. Κ. τῆς ΕΣΣΔ καὶ τὰ διεθνῆ γεγονότα πού ἀκολούθησαν—διάφορες τάσεις σχηματίζονται πού θὰ ἐξετάσουμε σὲ συνέχεια.

Ἔτσι, ἐνῶ ὁ Σοσιαλισμός, σὰν γενικὴ κατεύθυνση καὶ θεωρία, σ' ὅλη τὴ διάρκειά τῆς ὀξείας διαμάχης, ἔμεινε σημαία ὅλων τῶν ἐργατικῶν κομμάτων, εἴτε σοσιαλιστικῶν εἴτε κομμουνιστικῶν, ἐν τούτοις μιὰ διάκριση σαφὴς ἔχει καθιερωθῇ. Ὅταν λέμε Δημοκρατικὸ Σοσιαλισμὸ ἐννοοῦμε τὰ κόμματα πού δὲν ἀκολούθησαν τὴν Γ' Διεθνὴ, ἐμείναν προπολεμικά στὴν Β' Διεθνὴ καὶ μεταπολεμικά στὴ νέα Σοσιαλιστικὴ Διεθνὴ. Τοῦ πολιτικοῦ ρεύματος αὐτοῦ τὴ θέση, ἀφορὰ ἢ ἐρευνά μας.

ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ;

Πρέπει νὰ γίνεταί λόγος γιὰ «κρίση» τοῦ Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ σήμερα; Γιὰ ἀναπροσαρμογὴ του; Γιὰ ἀναζήτηση τοῦ καλύτερου δρόμου πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν του; Γιὰ ἀναθεώρησιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν; Ἐνὰ εἶναι δέδαιτο: ὅτι βρισκόμαστε ἐμπρὸς σὲ μιὰν ἀνησυχία μέσα στὶς τάξεις τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων πού ἡ μεταπελευθερωτικὴ ἐξέλιξις ἔχει ὀξύνει. Καὶ εἶναι σκόπιμο νὰ προσδιορίσουμε τὰ ἀντικείμενα στοιχεῖα πού τὴν προκαλοῦν καὶ τὶς ἐκδηλώσεις πού τὴν προσδιορίζουν.

Ὁ Δημοκρατικὸς Σοσιαλισμός ὑφίσταται κριτικὴ ἀπὸ δύο πλευρὰς.

(*) Ἡ ἐξέλιξις δέδαιτο δὲν ὑπῆρξε ὁμοιόμορφη. Σὲ μερικὲς χώρες, ὅπως π.χ. ἡ Ἀγγλία, δὲν σχηματίσθηκε παρὶ Λαϊκὸ Μέτωπο. Σὲ ἄλλες, ὅπως π.χ. ἡ Ἰταλία, ἡ ἐνότητι διατηρήθηκε καὶ μετὰ τὸ 1947.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ καπιταλισμοῦ θεωρεῖται «ἐκτεροδυνάστες» διότι αὐτός, ὁ καπιταλισμός, ἀπείδειξεν πῶς εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀναπτύξῃ τὴν παραγωγὴ, νὰ ἀρπάξῃ τίς κρίσεις πού εἶναι μοιραῖες ἐκδηλώσεις τῆς λειτουργίας του καὶ νὰ ἀποφυγῇ τὴ βαθύτερη κρίση πού θὰ ὁδηγοῦσε στὴν ἀνατροπὴ του. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ κομμουνισμοῦ καταγγέλλεται ἡ τάση ὁρισμένων ἡγετῶν ὁ κομμάτων τοῦ Δ.Σ. νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ριζικὴ μεταβολὴ τοῦ οικονομικοῦ συστήματος μὲ ἓνα εἶδος εἰλέγχου τῆς «κατὰ λειτουργίας» τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ ψυχρὸς πόλεμος ἔβλεπε σὲ μεγάλῃ δοκιμασίᾳ τὰ Σ.Κ. ὑποχρεώμενα νὰ διατηρήσουν τὸν ἀντικαπιταλισμὸ τους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίθεσή τους πρὸς τὴν ἐπιβολὴ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος. Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦτο ἦταν πολὺ εὐκόλο διότι ἡ ΕΣΣΔ ἦταν περιχαρακωμένη στὰ σύνορα τῆς καὶ τὸ θέμα τοῦ καθεστώτος ἔμενε ἐσωτερικὸ ζήτημα. Μετὰ τὸν πόλεμο, τὴν ἔπιτυχία τῆς κινεζικῆς ἐπανάστασις καὶ τὴν ἐπικράτηση τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἡ Ε.Ι.Σ.Δ. γίνεταί μιὰ παγκόσμιος δύναμη. Ἐθνικὰ καὶ διεθνῶς κριτήρια ἔρχονται νὰ ἐπιδράσουν ἐπάνω στὴν πολιτικὴ τῶν Σ.Κ.

Δεύτερο στοιχεῖο πού ἐπιδράσει στὴν πολιτικὴ τῶν Σ.Κ. καὶ ἡ «ἐπί- φα» τοῦ δολαρίου πού ἐπικράτησε στὴν Εὐρώπη γύρω στὸ ἔτος 1947. Ἐφ' ὅσον ἡ ἀντιμετώπιση τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ παραπέρα πορείας τῆς οικονομίας τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Εὐρώπης δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ μὲ ἐπαναστατικὴ μεταβολὴ τοῦ οικονομικοῦ καθεστώτος, ἡ ἀμερικανικὴ ἐβοή- θεος ἦταν χρησιμὴ. Ἡ δοθῆναι ὅμως αὐτὴ ἐδόθηκε σὰν ἐνέση στὸν ἱθαγενὲ καπιταλισμὸ καὶ ὄχι σὰν ἐνίσχυση τῆς σοσιαλιστικῆς προσπάθειας. Τὸ Σχέδιο Μάρσαλ ἐνίσχυσε τὴν οἰκονομία τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν, ἀλλὰ ἔδωκε τὸν σοσιαλισμὸ ἐξόστως τὶς τριμερεῖς κυβερνήσεις (χριστιανοδημοκρατῶν-σοσιαλιστῶν-κομμουνιστῶν), ἔδωσε ζωὴ στὴ Δεξιὰ, ὑπε- χρέωσε τοὺς σοσιαλιστὰς σὲ συμβιβασμούς, τελικὰ ἐλάττωσε τὴν ἐπιρροή τους.

Τρίτο στοιχεῖο πού ὀξύνει σήμε- ρα τὴν ἀνησυχία εἶναι ἓνα ρεῖμα ἀναθεωρητισμοῦ πού ἐκδηλώνεται στὰ προγράμματα μερικῶν Σ.Κ. (ὅπως τὸ Αὐστριακὸ καὶ, τελευταῖα, τὸ Γερμα- νικὸ) ἢ στὶς συζητήσεις ἄλλων (ὅπως τοῦ Ἑργατικοῦ), ρεῖμα πού κατα- γέλλεται ἀπὸ πολλοὺς σοσιαλιστὰς ὅτι ὁδηγεῖ ἐξω καὶ μακριά ἀπὸ τὸν σοσιαλισμὸ. Παράλληλα ἓνα ρεῖμα γνησιότητος σοσιαλιστικῶν κατευθύν- σεων ἐκδηλώνεται μέσα στὸ χῶρο τοῦ Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ ὅπως στὰ ἀσιατικὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα, στὸ Ἀγγλικὸ Ἑργατικὸ Κόμμα, στὴ Γαλ- λία μὲ τὴν ἱδρυση τοῦ Ἀυτονόμου Σο-σιαλιστικοῦ Κόμματος καὶ σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη. Ἡ πάλιν μεταξύ των δικαιολογία τὸ ἀνανεωμένο ἐνδιαφέρον γύ- ρω στὸ πολιτικὸ ρεῖμα πού ἀνομοί- κει Δημοκρατικὸς Σοσιαλισμός.